08/12/2020

“Η ένταση της καρδιακής ησυχίας”

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

Γράφει ο Αρχιμανδρίτης Ζαχαρίας Ζάχαρου, Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας

Η περίοδος που διανύουμε χαρακτηρίζεται από την ήσυχη αναμονή του μεγαλύτερου γεγονότος κάτω από τον ήλιο, του εν Σαρκί ερχομού του Σωτήρος Θεού στη γη.

Όλα τα μεγάλα γεγονότα της σχέσεως του Θεού με τον άνθρωπο, που καταγράφονται στην ιερά ιστορία, υπήρξαν επακόλουθα ιεράς και παρατεταμένης ησυχίας των ανθρώπων του Θεού στην παρουσία Του. Από την αρχή της Δημιουργίας, το Πνεύμα το Άγιον επώαζε εν σιωπή την άβυσσο του μηδενός και ξαφνικά ωοτόκησε όλη την κτίση. Ο Ιακώβ πάλευε όλη τη νύχτα στην προσευχή του, για να επισπάσει την ευλογία του Θεού, πριν αντιμετωπίσει τον θηριώδη αδελφό του Ησαύ. Ο Μωυσής και οι Ισραηλίτες στην έρημο τήρησαν σαράντα ημέρες σιγή, και κατόπιν εισήλθε ο Προφήτης στον γνόφο της θείας δόξας. Ο Ιησούς του Ναυί με τον λαό του ησύχασαν προσευχόμενοι για επτά ημέρες γύρω από τα τείχη της Ιεριχούς. Και την εβδόμη ημέρα τα τείχη κατέρρευσαν με τον ήχο

της σάλπιγγας. Ο προφήτης Ηλίας πορευόταν για σαράντα ημέρες προς το όρος Χωρήβ έχοντας ως μόνο του λογισμό τον πόθο να εισέλθει στην παρουσία του Θεού, και η προσευχή του κατέβασε άνεμο, σεισμό, πυρ από τον Ουρανό και στη συνέχεια τη λεπτή αύρα, στην οποία ήταν Παρών ο Θεός. Ο Ιώβ τήρησε σιγή στην παρουσία των φίλων του για επτά ημέρες, βυθομετρώντας τα κρίματα του Θεού, και όταν άνοιξε το στόμα του, ο λόγος του ομοίαζε με θύελλα.

Στην *Καινή Διαθήκη* η Αγία Παρθένος δέχθηκε το υπερφυές μήνυμα του Ευαγγελισμού, έπειτα από χρόνια ησυχαστικής ζωής στα Άγια των Αγίων. Η Γέννηση του Λόγου προήλθε από την ησυχία του Πατρός. Ο Κύριος με τους μαθητές Του ησύχασαν για μία εβδομάδα, πριν ξεκινήσουν την ανάβαση «εν προσευχητική σιγή» προς το άγιον όρος του Θαβώρ, όπου ο Κύριος φανέρωσε τη δόξα Του. Η Ανάσταση έγινε, αφού σίγησε για τρεις ημέρες «πάσα σαρξ βροτεία». Το Άγιο Πνεύμα επεδήμησε στον κόσμο, ενόσω οι μαθητές ησύχαζαν ομοθυμαδόν.

Το πνεύμα της θαυμάσιας και ιδιάζουσας αυτής ησυχίας είναι πολύ σημαντικό, καθότι το ήθος της Ορθόδοξης Εκκλησίας είναι ησυχαστικό.

Τι είναι ο ησυχασμός; Οι άνθρωποι στην καθομιλουμένη με τον όρο ησυχία υπονοούν το ραχάτι, την αργία, αλλά στην ασκητική ορολογία έχει μια ειδική σημασία. Η ησυχία δεν είναι μια παθητική απέκδυση του νου κατά τα πρότυπα του ανατολίτικου ασκητισμού, αλλά είναι ζέση πνεύματος που προκαλεί αλλοιώσεις καρδιάς. Γεννά νοήματα και αισθήματα που μεταφέρουν τον άνθρωπο από ένα

πλήρωμα θείας αγάπης σε ολοένα και μεγαλύτερο πλήρωμα. Τον κατακλύζουν με «την ειρήνην του Χριστού, την πάντα νουν υπερέχουσαν»[1], η οποία είναι η μόνη που ως λεπτή αύρα μπορεί να μεταδοθεί και στους γύρω του. *Ησυχία σημαίνει ακραία, αλλά ταυτόχρονα ειρηνική ένταση αγάπης.*

Οι ησυχαστές δεν είναι παραδομένοι σε απραγία, αλλά εν σιγή βιώνουν την πιο ενεργή κατάσταση που μπορεί να αντέξει το πνεύμα του ανθρώπου, ενισχυμένο από τη χάρη του Αγίου Πνεύματος. Η εργασία τους είναι σταύρωση, διότι ο νους του ανθρώπου μετά την πτώση είναι σαν το τόπι που επιπλέει στην επιφάνεια της θάλασσας. Αν προσπαθήσει κάποιος να το κρατήσει στον πυθμένα της, σύντομα διαπιστώνει ότι είναι αδύνατον. Το τόπι αναπηδά και βγαίνει στην επιφάνεια. Έτσι και ο νους, για να παραμείνει στην καρδιά, απαιτείται μεγάλη βία.

Όσοι προσκαρτερούν σε αυτή την εργασία γίνονται ολόκληροι πνεύμα, καθώς δεν επιτρέπουν στη σκέψη τους να αφαιρείται ούτε για ένα δευτερόλεπτο. Ο νους εδραιωμένος στο καμίνι της καρδιάς μένει απορροφημένος στην επίκληση του αγίου Ονόματος του Παντοκράτορος Ιησού. Μαρτυρικός μεν τρόπος για την πεπτωκυία και κατακερματισμένη ανθρώπινη φύση, ωστόσο και μοναδικός για τη θεραπεία της· είναι ο μόνος τρόπος για να αποδώσει ο άνθρωπος την οφειλόμενη, ολοκληρωτική αγάπη στον Κύριο.

Ο Ησυχασμός είναι η πεμπτουσία της Ορθόδοξης ασκητικής παραδόσεως και όσοι τον ασπάζονται αποτελούν ζωντανό θαύμα. Οι μάρτυρες σε μια στιγμή, αψηφώντας τα βασανιστήρια και τον θάνατο, κάνουν την καλή ομολογία, χύνουν το αίμα τους και ανεμπόδιστα εισέρχονται στο πανηγύρι του Ουρανού. Οι ησυχαστές υφίστανται επί χρόνια το μαρτύριο να ζουν στη γη φέροντας σώμα, αισθήσεις και ψυχή που διαρκώς τους έλκουν προς τα κάτω και όμως, υπερβαίνοντας κάθε φυσικό νόμο, παρίστανται αδιαλείπτως στην παρουσία του Θεού. Χωρίζονται από όλους, από κάθε ανθρώπινη παρηγοριά, ενώ ταυτόχρονα είναι ενωμένοι με όλον τον Αδάμ βαστάζοντας την τραγωδία του στην καρδιά τους μαζί με τη μακαριότητα του Ουρανού.

Κατεξοχήν Ησυχαστής ήταν η Αγία Παρθένος στα Άγια των Αγίων. Η Γραφή αναφέρει προφητικά για την Παναγία: «Πάσα η δόξα της θυγατρός του Βασιλέως έσωθεν»[2]. Οι ησυχαστές, σύμφωνα με το πρότυπό Της, είναι εκείνοι οι ασκητές που ασχολούνται αδιαλείπτως με την καρδιά τους και σκάβουν να βρουν τα βάθη της, διότι γνωρίζουν ότι ακόμη και ο Ουρανός στέκει σε προσοχή ενώπιον της βαθειάς καρδιάς του ανθρώπου. Η Παναγία, όταν ήταν ακόμη νεαρή κόρη στα Άγια των Αγίων στη ζέση της προσευχής Της ανακάλυψε τη βαθειά καρδιά Της, και εκεί ενώθηκε με τον Θεό και αισθάνθηκε την ομοουσιότητά Της με όλο το γένος των ανθρώπων. Έχοντας καταστήσει το θέλημα του Θεού τον μοναδικό νόμο της

υπάρξεώς Της, με φυσικό τρόπο άρχισε να πρεσβεύει για την πάγκοινη σωτηρία. Αγιασμένη με την ενέργεια της ησυχαστικής της βιοτής και της αγάπης της για Θεό και άνθρωπο δέχθηκε όχι μόνο λόγο Θεού, αλλά τον Ίδιο τον Θεό Λόγο. Ο Αρχάγγελος την αποκάλεσε Κεχαριτωμένη, διότι βρήκε χάρη παρά Κυρίου Αυτή που ήδη εμφορείτο από χάρη.

Image not found or type unknown

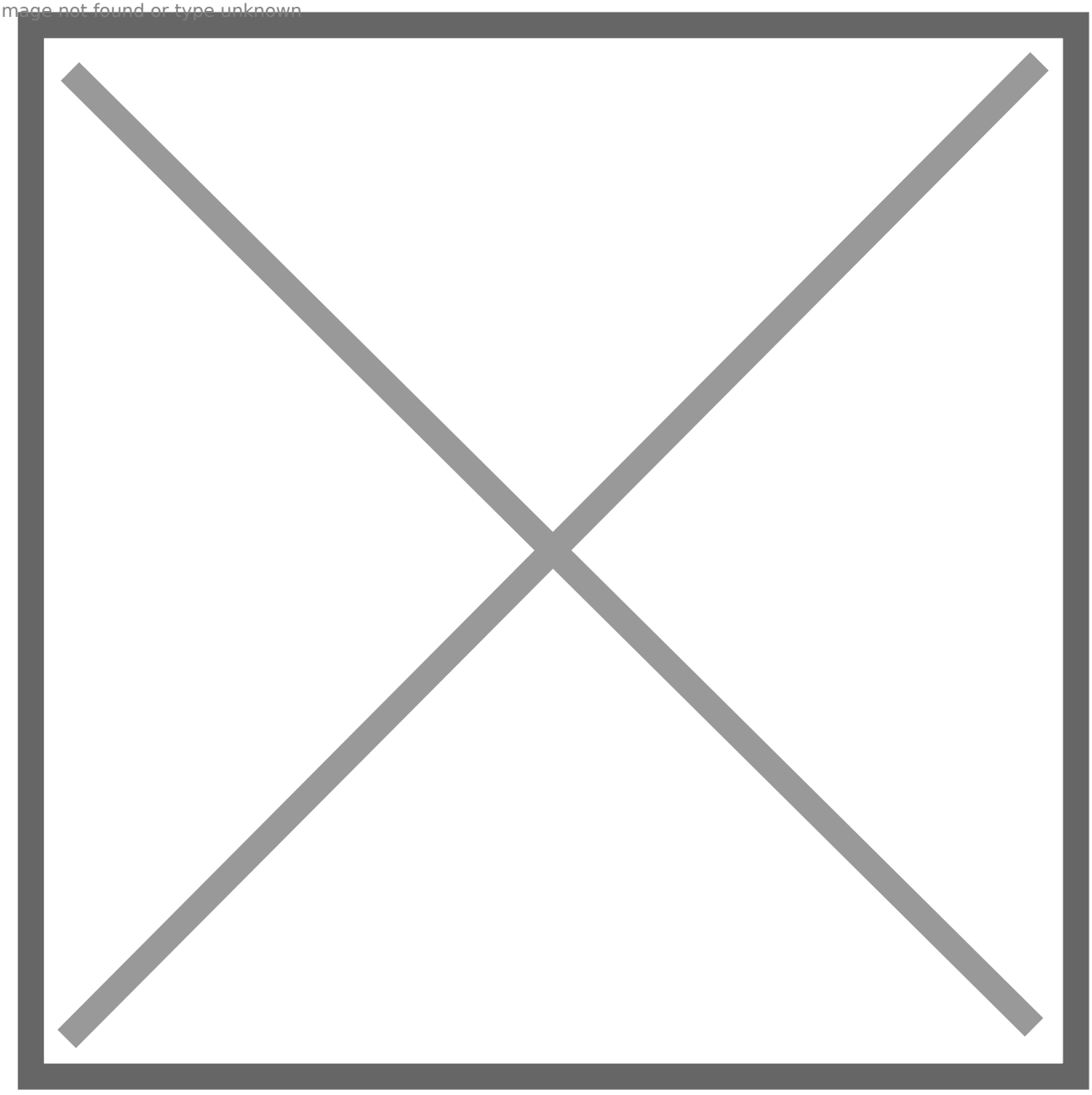

Το κοντάκιο του αγίου Γρηγορίου Παλαμά αναφέρει ότι, ως ησυχαστής παρίστατο «Νοί τω πρώτω». Αυτός είναι ο ορισμός της ησυχίας· η ασάλευτη και διηνεκής διαμονή μέσα στο Πνεύμα του Θεού. Να παρίσταται δηλαδή ο νους του ανθρώπου ενώπιον του Θεού αδιαλείπτως και απλανώς, χωρίς να ταλαντεύεται. Ο νους στη μετά την πτώση κατάστασή του είναι αχαλίνωτος. Δένεται μόνο όταν η καρδιά περιτμηθεί με τον πόθο της αγάπης προς τον Χριστό, που δεν της επιτρέπει να

ξεχνά τον αγαπημένο Κύριο ούτε λεπτό.

Η νοερά ησυχία, που αποτελεί το κέντρο της πνευματικής παραδόσεως της Εκκλησίας μας, είναι η προεικόνιση εκείνου του αιώνιου σαββατισμού, στον οποίο εισήλθε ο Κύριος αφού επιτέλεσε όλα τα έργα Του. Συμβολίζει τη νίκη επί των παθών, τη νίκη που έφερε στον κόσμο «ο ελθών και πάλιν ερχόμενος» Χριστός. Η νίκη του Χριστού συνίσταται στο ότι «θανάτω θάνατον επάτησε».

Σύμφωνα με τον Απόστολο, «έσχατος εχθρός καταργείται ο θάνατος»[3]. Η κατάργηση του θανάτου είναι απτό γεγονός που λαμβάνει χώρα στη βαθειά καρδιά του ανθρώπου, της οποίας ο τόπος αναφαίνεται σταδιακά, όταν παραμένει ο ασκητής στην παρουσία του Θεού. Ο Κύριος εξαλείφει την αχρειότητα που σφόδρα έχει συσσωρευθεί εκεί και «τω πνεύματι του στόματος Αυτού αναλώνει τον άνομον»[4]. Τότε ο άνθρωπος νεκρώνεται για τον κόσμο και ο,τι πριν θα τον συνέτριβε ψυχολογικά, το θεωρεί πλέον επουσιώδες. Γίνεται σαν λιοντάρι στην καρδιά του, της οποίας κάθε επιθυμία κατευθύνεται προς το «άκρως εφετόν», το Πρόσωπο του Κυρίου[5].

Τα μέτρα των Πατέρων αναμφίβολα υπερβαίνουν ασυγκρίτως τα μέτρα της πλειονότητας των ανθρώπων. Εντούτοις, η γνώση της διδασκαλίας της Εκκλησίας αποβαίνει πλοηγός αστέρας[6]. Δεν βλέπουν όλοι οι πιστοί το Άκτιστο Φως. Ακολουθώντας όμως τους Αγίους, και ζώντας μέσα στην Εκκλησία του Θεού, η οποία ενώνει στους κόλπους της Αγίους και αμαρτωλούς που μετανοούν, οι τελευταίοι σώζωνται δι’ ευχών των πρώτων.

Οι Πατέρες θεωρούσαν ως πνευματική μοιχεία και την παραμικρή απόκλιση ή ταλάντευση του νου από την έννοια του Θεού. Τέτοιου ύψους ήταν η ιδέα που τους ενέπνεε. Ο λογισμός τους διακατέχονταν πάνω απ’ όλα με τη μέριμνα για την πνευματική παρθενία, δηλαδή για την αμετάθετη προσήλωση του νου στη μνήμη του Θεού.

πηγή: pemptousia.gr